

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIEREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ reviste, articole

Cârstocea, Andreea: *Accountability and political representation of national minorities: a forgotten link? Evidence from Romania* [Responsabilitate și reprezentarea minorităților naționale. O conexiune uitată?]. ECMI Working Paper nr. 65, aprilie 2013.

Abstract. Una dintre dilemele pe care le prezintă reprezentarea descriptivă este aceea că are potențialul să genereze o atenție aproape exclusivă asupra identității reprezentantului, umbrind astfel importanța activității acestuia. Din acest motiv, mulți cercetători susțin că reprezentarea descriptivă necesită un mecanism de responsabilizare capabil să garanteze promovarea intereselor grupului minoritar de către reprezentantul său politic. În acest sens, majoritatea analizelor academice argumentează că mecanismele electorale sunt cel mai important mod prin care se poate obține responsabilizarea reprezentantului politic.

Utilizând dovezi din România, acest studiu susține că alegerile sunt o condiție necesară, dar nu suficientă, pentru responsabilizarea reprezentanților minorităților naționale fiind necesare mecanisme adiționale pentru a asigura reprezentarea adecvată a intereselor acestora. Acest argument este în special valabil în cazul minorităților mici, care - așa cum ne indică situația din România - se găsesc în fața celor mai mari obstacole în a-și putea responsabiliza reprezentantul parlamentar. Studiul are ca punct de plecare conceptul de "responsabilizare politică" așa cum este definit în literatura de specialitate; urmează apoi o analiză a mecanismelor de responsabilizare incluse (sau nu) în politicile pentru reprezentarea politică descriptivă a minorităților naționale din România; secțiunea finală a studiului evaluează consecințele practice ale (lipsei) acestor mecanisme de responsabilizare asupra reprezentării acestor grupuri.

Concluzia studiului este că din cauza ineficienței mecanismelor - atât verticale, cât și orizontale - de responsabilizare, reprezentarea politică a minorităților naționale mici din România este deficitară, fiind în practică monopolizată de un cerc închis de elite politice. Din cauza legislației curente, este extrem de dificil pentru persoanele aparținând acestor minorități naționale să își schimbe reprezentanții parlamentari, chiar dacă ar dori acest lucru.

Studiul integral poate fi descărcat de pe pagina web [ECMI](http://ecmi.eu).

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Duminică, Gelu și Ana Ivăsiuc (coord.): *Romii din România. De la țap ispășitor la motor de dezvoltare. Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, 2013. 112 pagini.*

Abstract. Rezultatele cercetărilor derulate de către Agenția „Împreună” pe indicatorii de incluziune socială a minorității rome din România apar într-un moment-cheie, când se redefineste Strategia Națională de Incluziune a Romilor, când se stabilesc prioritățile perioadei de finanțare 2014-2020 pentru Fonduri Europene, Decada Incluziunii Romilor se apropie de evaluarea finală, iar comunitatea internațională pregătește obiectivele de dezvoltare de după anul 2015. Ancheta sociologică s-a desfășurat în 2012 pe două eșantioane (unul rom și unul nerom), urmând îndeaproape metodologia folosită în studiul *Romii din România* de Cătălin Zamfir și Marian Preda (București: Editura Expert, 2002) pe date din 1998. Astfel, cercetarea permite atât o comparație între situația actuală a romilor și a neromilor, cât și o comparație diacronică, pe o durată de aproape cincisprezece ani.

Studiul a subliniat, pe de o parte, discrepanțele care persistă între romi și neromi în diferite domenii (locuire și

infrastructură, angajare, educație și sănătate); pe de altă parte, datele indică unele tendințe de schimbare socială pozitivă. De exemplu, suprafața locuibilă pe persoană a crescut pentru gospodăriile rome, în timp ce procentul de gospodării rome fără acte de proprietate a scăzut de la 36,9% până la 12,5%. De asemenea, procentul de gospodării rome fără acces la niciun tip de utilități de infrastructură a scăzut de la 11% la 4%. Tot în această ordine de idei, participarea copiilor romi la educația preșcolară a crescut, de la 17,2% în 1998 până la 52,8% în prezent, iar procentul de tineri romi cu vârste între 18-25 de ani cu diplomă de liceu s-a triplat.

În fine, raportul abordează și domeniul migrației. Romii nu emigrează în mai mare măsură decât neromii (19% din gospodăriile din ambele Țări au cel puțin un membru al familiei la muncă în străinătate), și migrează intern chiar mai puțin decât neromii (5% față de 7,7%).

Raportul a fost elaborat cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germania prin Ambasada Germaniei la București.

Pentru mai multe informații contactați [Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”](#). Raportul va putea fi accesat în scurt timp pe [pagina web a organizației](#).

Proiectul *Iskolák veszélyben* [*Școli periclitare*]

Descriere. Strâns legat de declinul demografic și scăderea ratei fertilității la nivel regional, numărul copiilor maghiari din Transilvania scade continuu din 2006. Prin urmare, sistemul educațional cu predare în limba maghiară este periclitat, mai ales în zonele în care maghiarii trăiesc în minoritate. Acestea sunt „teritoriile de diasporă”, unde numărul elevilor maghiari a scăzut chiar și cu 25-50% în cursul unui deceniu. În cazul că cei afectați nu conștientizează această problemă și nu se iau măsuri corespunzătoare, rezultatul iminent al acestui proces va fi că până în anul 2020 multe instituții vor fi închise, adică sistemul educațional „K-12” (grădiniță - clasa a 12-a) va fi întrerupt. Defapt, pe baza datelor referitoare la înscrierea copiilor în învățământul primar pentru anul școlar 2013-2014, se poate conclua că acest colaps s-a declanșat deja în județele Caraș-Severin, Timiș și Sibiu, dar situația este alarmantă și în Maramureș, Arad, Brașov sau Hunedoara unde copiii ajung să învețe într-o pondere crescândă în clase românești sau germane din cauza desființării claselor maghiare.

Pornind de la observarea acestei tendințe, proiectul *Școli periclitare* și-a propus următoarele: prezentarea punctelor nevralgice în sistemul educațional maghiar, adică locațiile care necesită intervenții speciale în perioada 2014-2020; inițierea unor dezbateri despre viitorul comunității maghiare și instituțiile lor în zonele periclitare din punct de vedere demografic; precum și a servi cu informații decidenților cu privire la posibilele măsuri de a sprijini punctele vulnerabile în sistemul educațional local. Proiectul inițiat de către portalul [nyelvijogok.ro](#) [drepturi lingvistice] și ISPMN, derulat de către Asociația Analistilor de Politici Publice (Cluj-Napoca) include cercetări sociologice pe tematica vizată, rezultatele cărora sunt puse la dispoziția publicului larg sub formă de studii, articole și baze de date pe [pagina web a proiectului](#) (în limba maghiară).

Ultima analiză intitulată *Milyen nyelven tanulnak? Erdélyi körkép az iskolai beiratkozásról* [În ce limbă învață? Despre înscrierile în ciclul primar în Transilvania] de Balázs Kapitány a fost publicată recent pe portalul [Transindex](#).

▪ filme

Odessa (2013, 55 min.), regizor Florin Iepan

Descriere. Începând din 8 aprilie, *One World Romania* a readus la București câteva dintre filmele prezentate la cea de-a șaselea ediție a festivalului de film documentar dedicat drepturilor omului (martie 2013, București). Printre acestea se numără filmul *Odessa* în regia lui Florin Iepan care aduce în atenția publicului românesc un eveniment nu prea cunoscut al Holocaustului, și anume masacrul populației evreiești din

regiunea Odesei aflată sub administrație română. Începând din octombrie 1941, după un atentat împotriva Comandamentului militar român, mareșalul Ion Antonescu a declanșat largi și sângeroase represalii împotriva civililor evrei. Mai multe informații despre acest film care a stârnit controverse atât înainte cât și după lansare puteți afla pe pagina web [One World Romania](#).

▪ simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Seminar de cercetare *Gender, Ethnicity and Class in Roma Studies: Whither Intersectionality?* [Gen, etnicitate și clasă în studiile despre romi: încotro intersecționalitatea (lor)?], 11-14 aprilie 2013, Cluj-Napoca

Descriere. Finanțat de către European Academic Network on Romani Studies [Rețeaua academică europeană de studii asupra romilor], seminarul dedicat studenților masteranzi și doctoranzi de etnie romă din Europa de Est a fost organizat de către Iulia Hașdeu, antropolog al UNIGE (Universitatea de la Geneva) și Cătălina Tesăr, antropolog la Muzeul Țăranului Român (București). Programul detaliat al seminarului (în limba engleză), inclusiv abstractul prelegerilor susținute de antropologii Iulia Hașdeu, Gergő Pulay, Elisabeth Tauber și Cătălina Tesăr, este disponibil pe pagina web a [Consiliului Europei](#).

Congresul Național de Istorie a Presei (ediția a VI-a): *Elita culturală și presa*, 18-20 aprilie 2013, București

Descriere. În cadrul evenimentului organizat de către Asociația Română de Istorie a Presei în colaborare cu Muzeul Național al Literaturii Române, Universitatea din București și Societatea Scriitorilor Militari au fost susținute trei comunicări care abordează direct aspecte din istoria unor comunități minoritare din România. Astfel, drd. Melek Fetislem (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca) a făcut o prezentare cu titlul *Publicația EMEL - nucleu al elitelor comunității turco-tătare din Dobrogea în perioada interbelică*, prof. univ. dr. Péter Cseke (Universitatea Babeș-Bolyai) a prezentat lucrarea intitulată *Scriitori maghiari în presa interbelică din România*, iar lector univ. dr. Gábor Györffy (Universitatea „Babeș-Bolyai”) a prezentat lucrarea *Elita literară maghiară din România în contextul revoluției de la 1956*.

Conferința *Strategii de incluziune a romilor - de la intenții bune la rezultate reale*, 22 aprilie 2013, București

Descriere. Evenimentul a fost organizat de către Reprezentanța Națiunilor Unite în România și Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, cu sprijinul Reprezentanței Comisiei Europene în România. Tema dezbaterilor a pornit de la Strategia Națională de Incluziune a Romilor și modul în care această strategie este reflectată în planurile de guvernare și în strategiile naționale, inclusiv în cele care vor fi cofinanțate în cadrul acordului de parteneriat între România și Uniunea Europeană pentru perioada 2014-2020. În cadrul conferinței au fost prezentate și evaluate proiecte implementate la nivel european și/sau național atât din punctul de vedere al oficialităților românești și europene, cât și al activiștilor și cercetătorilor. Programul s-a încheiat cu un atelier la care au fost dezbătute politicile publice și inițiativele locale, cu accent pe educație, sănătate, ocupare, locuire și infrastructură.

Programul conferinței poate fi descărcat de pe pagina web a [Comisiei Europene](#).

▪ despre buletinul informativ Noutăți

Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România* și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina web a [Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale din România](#) (ISPMN).

Pentru informații legate de proiectele derulate în cadrul ISPMN și publicațiile apărute la Editura ISPMN vizitați pagina web a [Institutului](#).